

Stockholm, 2025-02-20

Utrikesdepartementet

Euroatlantiska och säkerhetspolitiska avdelningen

Enheten för nedrustning, icke-spridning och exportkontroll

Ref: UD2024/16574

UD NIS Remiss av betänkandet Ett modernt och anpassat regelverk för krigsmateriel (SOU 2024:77)

Med avseende på ovan remiss får SME-D härmed inkomma med yttrande.

SME-D vill inledningsvis framhålla att utredningen i SOU 2024:77 är välarbetad och att den tar upp flera centrala aspekter kring regleringen av krigsmateriel. Samtidigt finns det ett par viktiga områden som vi anser inte behandlas tillräckligt utförligt i förslagen:

- Det saknas tillräckliga åtgärder för att skapa ökad insyn för de berörda företagen i ISP:s beslutsprocesser.
- Det föreslås inga konkreta metoder för att reducera de ofta långa handläggningstiderna vid tillståndsärenden.

För att skapa en mer effektiv och transparent beslutsprocess, utan att för den skull kompromissa med rikets säkerhet, vill vi lämna följande förslag och kommentarer.

Ökad insyn för berörda företag

Förslag:

- ISP bör tillhandahålla relevanta delar av beslutsunderlagen till berörda företag i de ärenden som rör dem.
- Informationen ska avgränsas till vad som är nödvändigt för att förstå beslutsgrunderna, och bör inte inkludera uppgifter som kan äventyra rikets säkerhet eller strider mot gällande sekretessbestämmelser.

Motivering:

- En ökad insyn skulle främja förtroendet mellan företag och ISP, och samtidigt ge företagen möjlighet att bättre förstå och förbättra sina framtida ansökningar.
- Genom att företag får ta del av relevanta beslutsgrunder minskar behovet av omfattande kompletteringar och den ”ping-pong”-liknande e-postväxling som idag skapar frustration och osäkerhet.

(Jfr kap. 6.3 (s. 123) om anbudsunderrättelser och transparens.)

Skriftlig motivering för beslut

Förslag:

- ISP bör vara skyldiga att alltid ge en tydlig och skriftlig motivering för sina beslut.
- Motiveringen bör innefatta en redovisning av vilka faktorer som varit avgörande, exempelvis säkerhetspolitiska, etiska eller tekniska aspekter.

Motivering:

- En tydlig beslutsmotivering minskar risken för missförstånd och ger företagen förutsättningar att förstå processen och eventuella krav på justeringar i sina ansökningar.
- Med förbättrad insikt i de underliggande skälen kan företagen snabbare rätta brister och effektivisera sitt fortsatta arbete och därmed minska arbetsbördan hos ISP.

(Jfr kap. 7.2 (s. 145) om skriftlig motivering för beslut.)

Konfidentiell dialog

Förslag:

- Inför en ordning där företag ges möjlighet till konfidentiella dialoger med ISP innan ett formellt beslut fattas.
- Syftet är att klargöra oklarheter i ansökningarna och förebygga att onödig tid läggs på upprepade kompletteringar.

Motivering:

- En strukturerad, konfidentiell dialog skapar bättre förutsättningar för välgrundade beslut och underlättar ett smidigare samarbete mellan myndigheten och företagen.
- Öppnare kommunikationskanaler minskar den tidsförlust som uppstår genom mängder av e-post och otydliga frågor/svar.

(Jfr kap. 5.4 (s. 98) om dialog mellan myndigheter och företag.)

Oberoende granskningsmöjlighet

Förslag:

- Inrätta en mekanism som ger företag möjlighet att begära en oberoende granskning av beslut de upplever som orättvisa eller felaktiga.
- Granskningen ska ske under strikt sekretess och ta hänsyn till rikets säkerhet.

Motivering:

- En oberoende granskningsinstans stärker rättssäkerheten och legitimiteten i beslutsprocessen.
- Företagen får därmed en reell möjlighet att ifrågasätta och pröva beslut utan att säkerhetsintressen äventyras.

(Jfr kap. 8.1 (s. 150) om överklagande och rättssäkerhet.)

Tidsramar för handläggning

Förslag:

- Fastställ tydliga tidsfrister för ISP:s handläggning av tillståndsärenden, eventuellt med inspiration från den amerikanska ITAR-processen.
- Säkerställ att det finns en möjlighet att förlänga tidsfristen i komplexa ärenden, men endast efter tydlig motivering.

Motivering:

- Långa handläggningstider innebär en konkurrensnackdel för svenska företag på den globala försvarsmarknaden.
- Kortare och mer förutsägbara handläggningstider skulle underlätta planering och bidra till ökad innovationskraft i den inhemska försvarsindustrin.

(Jfr kap. 6.4 (s. 130) om tidsramar för handläggning.)

Förslag till genomförande

Utredning av implementering

- Regeringen bör tillsätta en utredning för att noggrant analysera hur insyns- och tidsåtgärderna kan genomföras utan att belasta ISP oproportionerligt.
- Utredningen bör även omfatta hur resurser och tekniska lösningar kan tillföras eller effektiviseras.

Sekretessnivåer baserat på ärendets karaktär

- Anpassa sekretessnivåerna efter ärendets komplexitet och innehåll.
- Mer generella förhandsbedömningar kan hanteras öppnare, medan detaljerade analyser skyddas under strikt sekretess.

Automatiserade processer

- Inför digitala verktyg och automatisering av vissa delar i handläggningen, för att minska arbetsbelastningen och snabba upp processen.
- Standardiserade mallar och checklistor kan öka förutsägbarheten för sökanden.

Förstärkning av resurser

- Säkerställ att ISP tilldelas tillräckliga resurser i form av personal och teknik för att möta de ökade kraven på transparens och effektivitet.
- Överväg omfördelning av medel eller riktade satsningar för att undvika att övrig verksamhet drabbas negativt.

SME-D vill understryka vikten av att skapa en balanserad avvägning mellan transparens, säkerhet och effektiv handläggning. De här föreslagna åtgärderna avser att stärka förtroendet för ISP och dess beslutsprocesser samt att säkerställa att den svenska försvarsindustrin förblir konkurrenskraftig i en alltmer osäker global kontext. Detta är centralt för att Sverige även i framtiden ska kunna stå som en tillförlitlig aktör i internationella försvars- och säkerhetssamarbeten och samtidigt främja innovation och tillväxt inom den inhemska försvarssektorn.

SME-D hoppas att dessa förslag och synpunkter kan bidra till en konstruktiv dialog och ligga till grund för eventuella förtydliganden och justeringar i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Referenser:

- Kapitel 6.3 (s. 123) – Anbudsunderrättelser och transparens
- Kapitel 7.2 (s. 145) – Skriftlig motivering för beslut
- Kapitel 5.4 (s. 98) – Dialog mellan myndigheter och företag
- Kapitel 8.1 (s. 150) – Överklagande och rättssäkerhet
- Kapitel 6.4 (s. 130) – Tidsramar för handläggning

Bästa hälsningar,

Stefan Jakob

Generalsekreterare

Jaime Rico

Ordförande

SME-D

The Swedish Association of Small and Medium Size Enterprises in Defense and Security

c/o Teknikföretagens Branschgrupper AB
Storgatan 5, Box 5510, 114 85 Stockholm
Tel +46 8 782 09 39 / +46 72 210 36 25

www.sme-d.se

kansliet@sme-d.se

Följ oss på LinkedIn

